

Jadwiga
Drożdż

Polskie firmy spożywcze na rankingowej Liście 2000

Na Liście 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w dzienniku „Rzeczpospolita” z 3 grudnia 2013 r. uplasowało się 226 producentów żywności, napojów i wyrobów tytoniowych; wśród nich było 63 debutantów. Firmy spożywcze stanowiły 11,3% przedsiębiorstw notowanych w tym rankingu, tj. o 0,9 pkt% więcej niż na Liście 2000 z poprzedniej edycji. Zwiększył się także (o ok. 2 pkt%) udział tych firm w przychodach – do ponad 7%. Tradycyjnie największy udział w przychodach ze sprzedaży miał handel (32%) i przemysł paliwowy (11%), a na trzecim miejscu znalazł się przemysł spożywczy. W ostatniej edycji rankingu Listy 2000 po raz pierwszy wyróżniono najlepszych eksporterów w dwóch kategoriach – „Sława Polski” dla liderów w eksporcie oraz „Orzeł Eksportu” dla firm charakteryzujących się największą dynamiką eksportu. Przemysł spożywczy został wyróżniony za wkład w rozwój polskiego eksportu.

Przychody ze sprzedaży firm spożywczych notowanych na ostatniej Liście 2000 wyniosły 139,1 mld zł i były o 17,4% większe niż przed rokiem. Najszybciej rozwijał się sektor usług finansowych, medycznych i turystycznych, w których sprzedaż wzrosła o 27-36%, ale ich udział w przychodach z całej Listy był niewielki. W 31 firmach spożywczych lub grupach kapitałowych oraz w dwóch przedsiębiorstwach wielobranżowych roczne przychody ze sprzedaży przekroczyły 1 mld zł, wobec 26 firm w roku poprzednim. Zwiększyły się przychody większości branż reprezentowanych przez firmy z Listy 2000, lecz w wielu z nich obniżył się wynik finansowy. Zyski całego przemysłu spożywczego zwiększyły się o 30%, przy dynamice sprzedaży o połowę mniejszej, ale co dziesiąta firma spożywcza z Listy miała ujemny wynik finansowy.

Producenci żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, którzy uplasowali się na Liście 2000, stanowili 8,8% podmiotów sektora, które złożyły sprawozdania finansowe F-01/I-01. Większy był ich udział w sprzedaży, gdyż wyniósł on 62,3% i był o 4,4 pkt% większy niż przed rokiem. Większy był też ich udział w zyskach całej branży spożywczej (63,6%, wobec 65,8% w roku poprzednim).

Na Liście 2000 reprezentowane były wszystkie branże przemysłu spożywczego, z wyjątkiem producentów skrobi. Najliczniej reprezentowany był sektor mięsny (53 firmy i grupy kapitałowe), mleczarski (34), owocowo-warzywny i cukierniczy (po 18), paszowy (15), zbożowy (12), koncentratów spożywczych (10), przetwórstwa herbaty i kawy (9) oraz spirytusowy i rybny (po 8). Liczba firm pozostałych branż z tej Listy nie była duża, ale ich udział w rynku był wysoki, z wyjątkiem przemysłu piekarskiego.

PRODUKCJA I PRZETWÓRSTWO mięsa

Roczna sprzedaż 53 przedsiębiorstw i grup kapitałowych z zakresu produkcji i przetwórstwa mięsa (białego i czerw-

STRESZCZENIE:

Producenci żywności, napojów alkoholowych i bezalkoholowych oraz wyrobów tytoniowych stanowili ponad 11% firm z Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów. Udział tej grupy w obrotach wyniósł ok. 7%. Znajdują się na niej reprezentanci wszystkich branż przemysłu spożywczego. Ich udział w obrotach poszczególnych sektorów często przekraczał 50%, z wyjątkiem branży piekarskiej i napojów bezalkoholowych.

SUMMARY:

Manufacturers of food, beverages and tobacco products accounted for over 11% of entities from the List of 2000 Polish enterprises and exporters. The share of this group in the turnover amounted to approximately 7%. There are representatives of all sectors of the food industry. Their share in turnover of individual sectors often exceeds 50%, except for the bakery industry and non-alcoholic beverages. In 2012, there was increased both the number of food companies (about 9%)

W 2012 r. zwiększyła się zarówno liczba firm spożywczych (o ok. 9%) notowanych na Liście 2000 polskich przedsiębiorstw, jak i suma ich przychodów ze sprzedaży (o ponad 17%). Sytuacja ekonomiczno-finansowa firm spożywczych notowanych na Liście 2000 była dobra, tak jak i całego przemysłu spożywczego. Polscy producenci artykułów żywnościowych mają nadal dobrą kondycję ekonomiczno-finansową, a ich aktywność inwestycyjna nie słabnie.

listed on the List of 2000 Polish enterprises and the sum of their sales revenues (over 17%). Economic and financial situation of food companies listed on the List of 2000 was good, as was the total food industry. Polish food producers are still in good economic and financial situation, and their investment activity does not weaken.

TITLE:

Polish Food Enterprises on the Ranking List of 2000

nego) w 2012 r. zwiększyła się o 15% i wyniosła 30,5 mld zł – podobnie jak w roku poprzednim, co stanowiło 54% obrotów przedsiębiorstw sektora mięsnego, które złożyły sprawozdania finansowe. Zmniejszyła się zarówno kwota wyniku finansowego, jak i jego udział w zysku wypracowanym przez całą branżę mięsną, odpowiednio o 14% i 15,5 pkt% w porównaniu z poprzednim rokiem. Od kilku lat pozycję lidera i wicelidera zajmują te same przedsiębiorstwa, a ich udział w obrotach branży mięsnej wyniósł łącznie prawie 12%. Dziesięciu największych producentów mięsa i przetworów kontrolowało ok. 1/3 rynku, a kolejnych dziesięciu kontrolowało dalszą 1/10 rynku. Były to te same firmy co w poprzedniej edycji tego rankingu, zamienione częściowo miejscami. Ponad 1/5 przedsiębiorstw mięsnych tego zestawienia (12 z 53 podmiotów) miało status debutanta.

Nieco ponad 2/5 firm mięsnych z Listy 2000 charakteryzowało się wysokim (ponad 10-procentowym) wskaźnikiem rentowności kapitału (ROE), który (w 20 firmach) przekraczał średnią w branży (12%), ale w siedmiu firmach wskaźnik ten był ujemny. W wielu przedsiębiorstwach zyski z kapitału własnego były kilka lub kilkanaście razy większe od korzyści osiągniętych z inwestycji w obligacje skarbowe lub lokaty bankowe, co oznacza, że producenci mięsa i jego przetworów otrzymali premię za ryzyko prowadzonej działalności. Jedna firma mięsna (ZPM JBB Import-Eksport Józef Bałdyga) uplasowała się

SŁOWA KLUCZOWE:

przemysł spożywczy,
sytuacja ekonomiczno-
-finansowa

KEY WORDS:

food industry, economic
and financial performance

Tabela 1. Główne branże spożywcze reprezentowane na Liście 2000**Table 1. Main food industries represented on List 2000**

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE ^a	Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE ^a
	2011 r.	2012 r.				2011 r.	2012 r.		
Produkcja i przetwórstwo mięsa	48 842,2	56 384,1	-	12,29	Produkcja wyrobów cukier- niczych^b	12 825,6	14 760,9	-	8,20
53 firmy z Listy 2000	26 639,6	30 466,3	54,0	9,49	18 firm z Listy 2000	8 661,8	9 835,0	66,6	13,70
w tym:					w tym:				
Animex sp. z o.o. GK, Warszawa	3 615,0	3 805,0	6,7	bd	Ferrero Polska sp. z o.o., Warszawa	2 542,2	2 842,2	19,3	25,20
Sokołów SA GK, Sokołów Podlaski	2 462,5	2 877,4	5,1	bd	Mondelez Polska sp. z o.o., Warszawa	1 625,1	1 746,7	11,8	26,10
Polski Koncern Mięsy Duda SA GK, Warszawa	1 670,0	2 104,1	3,7	-6,10	Colian SA GK, Opatówek	638,9	634,4	4,3	7,30
PINI Polonia sp. z o.o., Kutno	1 274,4	2 031,8	3,6	63,80	Wawel SA, Kraków	474,4	555,9	3,8	21,30
ZRP Farmitil HS SA, Śmiłowo	1 788,6	1 886,8	3,3	9,00	Barry Callebaut Manufacturing sp. z o.o., Łódź	421,1	496,0	3,4	267,60
Cedrob SA, Ciechanów	1 376,5	1 722,6	3,1	17,42	ZPC Mieszko SA GK, Warszawa	457,7	481,4	3,3	8,00
Indykpol SA GK, Olsztyn	978,4	986,7	1,7	-2,06	LU SA, Warszawa	391,2 ^c	430,3	2,9	12,7
Drosed SA, Siedlce	789,6	882,8	1,6	bd	Grupa Maspex, Wadowice	357,1 ^c	397,8	2,7	1,90
ZPM Biernacki, Golina	611,8	725,6	1,3	40,00	Bahlsen sp. z o.o., Skawina	.	327,8	2,2	113,90
ZPM JBB Import-Eksport, Łyse	641,8	692,7	1,2	47,10	ZPC Otmuchów SA GK	188,8	315,4	2,1	5,30
Przetwórstwo mleka^b	26 305,7	26 510,7	-	5,20	Produkcja pasz^b	14 323,7	16 819,3	-	13,10
34 firmy z Listy 2000	18 549,9	19 396,1	73,2	6,60	15 firm z Listy 2000	7 731,6	12 730,4	75,7	18,60
w tym:					w tym:				
SM Mlekoop, Grajewo	2 946,0	3 209,6	12,1	2,00	Cargill sp. z o.o., Warszawa	2 742,5	4 279,9	25,4	20,10
SM Mlekovita GK, Wysokie Mazowieckie	2 910,1	3 028,1	11,4	bd	DE Heus sp. z o.o., Łęczyca	1 423,8 ^c	1 606,1	9,5	bd
Danone sp. z o.o., Warszawa	1 690,8	1 529,1	5,8	6,10	Mars Polska sp. z o.o., Sochaczew	1 485,3	1 548,9	9,2	12,20
OSM Łowicz	1 246,2	1 369,0	5,2	1,20	Wytwórnia Pasz Wipasz SA, Wadag	1 050,1	1 369,9	8,1	165,50
OSM Piątnica	700,0	794,0	3,0	2,20	Nutricia Sp. z o.o., Warszawa	702,0 ^c	717,4	4,3	7,30
Lactalis sp. z o.o., Warszawa	526,8 ^c	626,4	2,4	13,90	Przemiał zbóż i produkcja makaronu^b	7 322,5	6 302,3	-	6,10
Hochland Polska sp. z o.o., Kazmierz	653,3	605,7	2,3	17,20	12 firm z Listy 2000	3 550,5	2 999,7	47,6	8,90
Polmlek SA, Warszawa	556,1	582,0	2,2	0,90	w tym:				
SM Spomlek Radzyń Podlaski	443,2	564,6	2,1	4,30	Cereal Partners Toruń Pacific sp. z o.o.	698,4	639,5	10,1	24,80
Polindus sp. z o.o. GK, Węgrzyce	618,4 ^c	555,9	2,1	8,90	Polskie Młyny SA, Warszawa	533,1	542,9	8,6	1,40
Bakoma SA, Warszawa	546,0	536,2	2,0	26,90	Sante A. Kowalski sj, Warszawa	257,2 ^c	251,3	4,0	23,70
Przetwórstwo owoców i warzyw^b	12 825,6	13 453,4	-	11,30	PZZ sp. z o.o., Wałcz	211,6	240,9	3,8	8,70
18 firm z Listy 2000	5 261,7	6 596,0	49,0	11,30	Przemysł rybny^b	6 645,5	7 162,1	-	5,80
w tym:					8 firm z Listy 2000	3 092,3	3 132,0	43,7	6,40
Agros Nova sp. z o.o., Warszawa	927,1	766,3	5,7	-13,40	w tym:				
Hortex Holding SA, Warszawa	737,0	737,0	5,5	bd	Lisner sp. z o.o., Poznań	543,6	652,3	9,1	13,90
Tymbark-MWS SA	623,3 ^c	657,0	4,9	16,70	Grall SA GK, Wejherowo	521,2	599,6	8,4	6,00
HJ Heinz Polska SA, Krobia	532,6	546,7	4,1	11,90	Suempol sp. z o.o., Bielsk Podlaski	401,7	532,4	7,4	-19,40
Dinter Polska sp. z o.o., Mogielnica	479,7 ^c	506,1	3,8	34,60	Espersen Polska sp. z o.o., Koszalin	375,1	419,1	5,9	3,20
Ekoland sp. z o.o., Tychy	297,3	495,4	3,7	30,20	Frosta sp. z o.o., Bydgoszcz	256,5	319,0	4,5	19,80
Kerry Polska sp. z o.o., Kielce	291,7 ^c	363,5	2,7	13,50					
Agrana Juice Poland sp. z o.o., Białobrzegi	264,6	354,9	2,6	41,00					
Polski Ogród sp. z o.o., Warszawa	313,9	313,9	2,3	3,00					
Bonduelle Polska SA, Warszawa	230,5	295,5	2,2	11,30					

Objaśnienia: ^a Jest to wskaźnik, wyrażający poziom wyniku finansowego netto w procentach kapitału własnego. ^b Wyniki wszystkich firm danego sektora objętych sprawozdawczością finansową. ^c Dane obliczone na podstawie wskaźnika dynamiki przychodów z 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 3 grudnia 2013 r. i Listy 2000 polskich przedsiębiorstw publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 24 października 2012 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

na Liście pięćdziesięciu przedsiębiorstw mających największe ROA. W rankingu eksporterów uplasowały się trzy podmioty sektora (Sokołów SA GK, ZRP Farmitil HS SA GK i ZDM Superdrob SA), w których eksport stanowił ponad 1/5 sprzedaży, wobec 28% średnio w branży. Wzrost sprzedaży tych firm na rynkach zagranicznych wyniósł od 20 do 24%.

Prawie wszystkie firmy mięsne (49 z 53) odnotowały wzrost przychodów ze sprzedaży, a w niektórych z nich był on wysoki. Spadek sprzedaży w pojedynczych firmach nie był duży (nie przekraczał 7%) i dotyczył przedsiębiorstw mniejszych. Tylko 14 firm (grup kapitałowych) mięsnych

z Listy podało informację o inwestycjach w majątek trwały. Kwota nakładów inwestycyjnych tych firm stanowiła ok. 1/3 inwestycji całej branży. Największym inwestorem w 2012 r. był wicelider, który zainwestował ok. 1/10 środków wydatkowanych na majątek trwały w całej branży.

PRZETWÓRSTWO MLEKA

Wśród 34 firm i grup kapitałowych tej branży z Listy 2000, pięciu producentów przetworów mlecznych debiutuje na tej Liście. Roczna sprzedaż firm mleczarskich

W ostatnich latach następował sukcesywny wzrost zarówno liczby firm mleczarskich notowanych w rankingu, jak i ich przychodów. Wzrost sprzedaży był większy niż liczby notowanych firm.

Wzrost sprzedaży w ponad połowie firm owocowo-warzywnych notowanych na Liście 2000 przekroczył średnią dynamikę przychodów w branży, a w ośmiu firmach był dwucyfrowy.

notowanych na Liście wyniosła 19,4 mld zł, co stanowiło ok. 73% sprzedaży branży (bez produkcji lodów), tj. o 3 pkt% więcej niż w roku poprzednim. Nie odnotowano poprawy wyniku finansowego tych firm. Łączna kwota zysku netto notowanych firm była o ok. 1/10 mniejsza niż w roku poprzednim, co stanowiło 87% zysku całej branży mleczarskiej, wobec 74% w roku poprzednim. Większość firm (26 z 34) powiększyła swoje przychody, a w 1/3 firm wzrost sprzedaży był dwucyfrowy. W ostatnich latach następował sukcesywny wzrost zarówno liczby firm mleczarskich notowanych w rankingu, jak i ich przychodów. Wzrost sprzedaży był większy niż liczby notowanych firm. W porównaniu z rankingiem sprzed czterech lat, liczba firm zwiększyła się o 13%, a ich przychody o ponad połowę. Oznacza to postępującą koncentrację w przetwórstwie mleka, o czym świadczy także duży udział pierwszych dziesięciu firm lub grup kapitałowych w obrotach branży. Kontrolowały one prawie połowę rynku tych przetworów, a udział pierwszych trzech graczy tego rynku w sprzedaży sektora wyniósł prawie 30%.

Trzy małe firmy mleczarskie z Listy 2000 (stanowiące 8,8%) miały ujemny wynik finansowy, ale ich udział w sprzedaży był prawie o połowę mniejszy (4,5%). Rentowność kapitału własnego firm z tej listy była nieco większa od średniej w branży. Dotyczy to połowy tych firm (18 z 34 notowanych). W rankingu eksporterów ułokowało się pięć firm mleczarskich (SM Mlekovita, SM Mlekoop, OSM Łowicz, SM Spomlek oraz Polindus). Ich eksport stanowił od 11% (w OSM Łowicz) do 34% (Polindus) sprzedaży, przy 24% średnio w branży.

Najwięksi producenci przetworów mlecznych intensywnie modernizowali swój majątek. Dwanaście firm mleczarskich notowanych na Liście 2000 zaabsorbowało 40% nakładów inwestycyjnych całej branży. Szczególnie duże nakłady na modernizację i rozwój majątku poniosło czterech dużych producentów wyrobów mlecznych - lider SM Mlekoop Grajewo i wicelider SM Mlekovita Wysokie Mazowieckie oraz OSM Piątnica i OSM Łowicz. Inwestycje tych firm stanowiły 35% nakładów całej branży.

PRZETWÓRSTWO owoców i warzyw

Na liście największych polskich przedsiębiorstw przemysłowych uplasowało się 18 firm owocowo-warzywnych, z czego 1/3 z nich to debiutanci. Przychody ze sprzedaży firm notowanych mieściły się w przedziale od 153 do 766

mld zł, a łączna ich wartość wyniosła 6,6 mld zł. Udział ich sprzedaży w rynku w 2012 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększył się o 8 pkt% i wyniósł 49%. Dziesięciu największych producentów soków i przetworów owocowo-warzywnych z tego zestawienia kontrolowało ok. 38% rynku, a trzech największych - prawie 16% sprzedaży sektora. Liderem był Agros Nova sp. z o.o., którego udział w obrotach branży wyniósł niecałe 6%. Znacząco, bo aż kilkakrotnie, zwiększyła się kwota wyniku finansowego firm z Listy i stanowiła prawie połowę zysku wypracowanego w branży owocowo-warzywniej.

Wzrost sprzedaży w ponad połowie firm owocowo-warzywnych notowanych na Liście 2000 przekroczył średnią dynamikę przychodów w branży, a w ośmiu firmach był dwucyfrowy. Jednocześnie w siedmiu przedsiębiorstwach nastąpił spadek sprzedaży. Sytuacja ta dotyczyła lidera i wicelidera tego rynku oraz kilku mniejszych przedsiębiorstw. W rankingu eksporterów uplasowały się dwie średniej wielkości przetwórci owocowo-warzywni (Real Siedlce i Grupa Rolnik), których łączny udział w rynku wyniósł ok. 3,3%. Firmy te lokowały na rynkach zagranicznych 15-19% swojej sprzedaży, tj. zdecydowanie mniej niż średnio w przetwórstwie owocowo-warzywnym.

Rentowność kapitału własnego w grupie firm owocowo-warzywnych z Listy 2000 była na poziomie średniej dla całej branży. W połowie firm tego zestawienia wskaźnik ROE był większy niż średnio w sektorze, a tylko w jednej z nich był ujemny.

Tylko sześć firm przetwórstwa owocowo-warzywnego notowanych na Liście podało wartość inwestycji, która stanowiła 16% kosztów inwestycji poniesionych w branży. Świadczy to o niewielkiej aktywności inwestycyjnej przetwórców owoców i warzyw notowanych na Liście. Największym inwestorem w tej grupie był HJ Heinz Polska z ponad 10-procentowym udziałem w nakładach inwestycyjnych branży.

PRODUKCJA wyrobów cukierniczych

Osiemnaście producentów ciastek i słodczy z Listy 2000 kontrolowało 2/3 rynku tych wyrobów, podobnie jak przed rokiem. Sześć przedsiębiorstw cukierniczych debiutowało w tym rankingu. Sprzedaż lidera i wicelidera wyrobów cukierniczych notowanego na Liście z ostatniej edycji wyniosła odpowiednio 2,8 i 1,8 mld zł. Branża ta charakteryzuje się dużą koncentracją produkcji, gdyż dwóch największych producentów słodczy w 2012 r. kontrolowało 1/3 rynku.

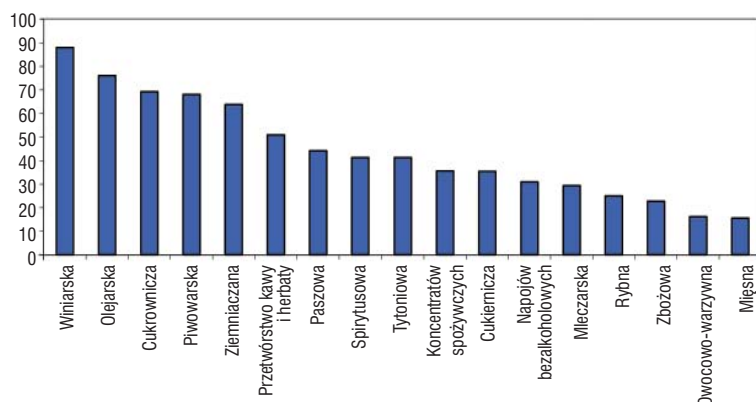
W trzech przedsiębiorstwach odnotowano bardzo wysoką dynamikę obrotów - ich przychody zwiększyły się o kilkadziesiąt procent. W firmach cukierniczych z Listy 2000 wyższa niż średnio w branży była także rentowność kapitału własnego (ROE). Wyniosła ona prawie 14%, wobec średniej na poziomie ok. 8%. Dwóch producentów tego sektora (Barry Callebaut Manufacturing Polska sp. z o.o. i Bahlsen sp. z o.o.) uplasowało się wśród 60 firm o najwyższym ROE.

Producenci słodczy należą do grupy branż o wysokim udziale eksportu w produkcji sprzedanej. W rankingu eksporterów uplasowały się cztery firmy cukiernicze (Ferrero, Colian Opatówek, Wawel i ZPC Otmuchów); wśród których pierwsza z nich osiągnęła bardzo dużą sprzedaż na rynkach zagranicznych (2,1 mld zł), co stanowiło 73% jej obrotów.

Aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw cukierniczych notowanych na Liście 2000 była wysoka. W sześciu z nich (które podały kwotę wydatków inwestycyjnych) nakłady inwestycyjne stanowiły ponad 50% wartości inwestycji całej

Rys. Udział trzech firm z Listy 2000 w przychodach ze sprzedaży danej branży w 2012 r. (dotyczy firm przemysłowych zatrudniających ponad 9 osób stałej załogi i objętych sprawozdawczością finansową)

Fig. Participation of three companies from the List 2000 in the sales revenue of the given industry in 2012 year

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 3 grudnia 2013 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

Tabela 2. Firmy pozostałych branż przemysłu spożywczego notowane na Liście 2000**Table 2. Companies of the food industry of other industries taken down on List 2000**

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE
	2011 r.	2012 r.		
Produkcja koncentratów spożywczych	10 476,1	11 529,7	–	11,3
10 firm z Listy 2000	5 063,7	6 152,6	53,4	21,7
w tym:				
Nestle Polska SA, Warszawa	2 675,1	2 797,1	24,3	.
Foodcare sp. z o.o., Zabierzów	481,8	652,5	5,7	-15,2
Nutricia Zakłady Produkcyjne sp. z o.o., Opole	564,0	648,0	5,6	8,5
Intersnack Poland sp. z o.o., Słomniki	323,8	427,0	3,7	20,9
Dr Oetker Polska sp. z o.o., Gdańsk	401,5	422,7	3,7	-0,5
Przetwórstwo kawy i herbaty	2 958,6	2 822,1	–	14,4
9 firm z Listy 2000	1 566,5	2 931,9	bd	16,4
w tym:				
Tchibo Warszawa sp. z o.o.	617,6	663,6	23,5	bd
Prima-Sara Lee Coffee&Tea SA, Poznań	279,2	388,6	13,8	27,5
Strauss Cafe Polska sp. z o.o., Tarnowo Podgórne	354,2 ^b	382,2	13,5	37,4
Mokate sp. z o.o., Żory	341,2 ^b	369,5	13,1	20,9
Instanta sp. z o.o., Żory	282,4	342,5	12,1	bd
Produkcja wyrobów spirytusowych	9 022,4	9 423,7	–	11,8
8 firm z Listy 2000	5 525,4	6 419,3	68,1	bd
w tym:				
Sobieski sp. z o.o., Warszawa	1 687,6	1 735,2	18,4	19,2
CEDC Warszawa	908,6	1 261,4	13,4	.
Stock Polska sp. z o.o., Lublin	1 222,4	899,3	9,5	45,7
Akwawit Polmos SA GK, Wrocław	228,8	810,3	8,6	.
Przemysł olejarski	4 554,7	6 194,1	–	-2,78
8 firm z Listy 2000	3 644,8	5 589,5	90,2	4,3
w tym:				
ZT Kruszwica SA GK	2 340,0	2 724,6	44,0	0,5
Rafineria Trzebinia SA GK	1 443,2 ^b	1 502,4	24,3	6,8
Produkcja napojów bezalkoholowych	6 830,7	6 813,4	–	2,6
5 firm z Listy 2000	4 050,1	2 419,1	35,5	7,5
w tym:				
Kofoła-Hoop SA GK, Warszawa	1 336,3	1 022,7	15,0	5,4
Żywiec Zdrój SA, Węgierska Góra	641,5	688,5	10,1	8,5
Sokpol sp. z o.o. GK, Myszków	348,1	392,3	5,8	bd
Produkcja piwa	12 539,6	13 023,6	–	49,4
5 firm z Listy 2000	9 260,8	9 317,3	71,5	45,3
w tym:				
Grupa Żywiec SA GK	3 634,8	3 565,7	27,4	82,7
Kompania Piwowarska SA, Poznań	4 403,5	3 156,7	24,2	54,6
Carlsberg Polska sp. z o.o., Warszawa	1 803,9 ^b	2 130,4	16,4	10,4

branży. Najwięcej zainwestował lider tej branży (Ferrero Polska sp. z o.o.), którego udział w wartości inwestycji całego sektora wyniósł prawie 30%. Jedna z firm cukierniczych (Wawel SA Kraków) otrzymała nagrodę „Dobra Firma”, a kolejna (Ferrero Polska sp. z o.o.) była nominowana do tej nagrody.

PRZEMIAŁ ZBÓŻ i produkcja makaronu

Na Liście uplasowało się dwunastu producentów mąk, kasz, płatków i makaronu oraz przedsiębiorstwo wielobranżowe (Maspex) produkujące m.in. takie produkty zbożowe, jak płatki czy makaron. W rankingu 2000 polskich przedsiębiorstw debiutowały trzy firmy zbożowe. Przychody firm przetwórstwa zbóż z Listy stanowiły prawie 48% obrotów

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży [mln zł]		Udział w obrotach branży [%]	ROE
	2011 r.	2012 r.		
Produkcja wyrobów tytoniowych	11 943,1	12 006,4	–	8,5
5 firm z Listy 2000	5 313,2	5 785,6	48,2	19,2
w tym:				
Philips Morris Polska SA, Kraków	2 327,8	2 477,8	20,6	47,7
Imperial Tobacco Polska SA, Tarnowo Podgórne	1 266,9	1 450,9	12,1	14,8
JTI Polska sp. z o.o., Gostków Stary	877,3	1 015,0	8,5	9,4
Produkcja wina	1 064,0	1 178,0	–	10,1
5 firm z Listy 2000	880,2	1 332,9	bd	9,2
w tym:				
Ambra SA GK, Warszawa	565,9	551,8	46,8	8,8
Bartex-Bartol sj, Nowy Tomyśl	272,7 ^b	274,9	23,3	17,9
Gino Rossi SA GK, Słupsk	186,1	209,3	17,8	5,7
Produkcja cukru	6 345,7	7 365,7	–	26,4
4 firmy z Listy 2000	2 756,9	5 804,5	78,8	26,5
w tym:				
Krajowa Spółka Cukrowa SA, Toruń	1 797,0	2 330,9	31,6	26,6
Südzucker SA, Wrocław	959,9	1 614,6	21,9	28,9
Pfeifer & Langen Gliniojeck SA	1 019,5 ^b	1 156,1	15,7	17,4
Przetwórstwo ziemniaków	1 545,3	1 776,0	–	9,2
3 firmy z Listy 2000	253,3	1 131,8	63,7	9,9
w tym:				
Frito Lay Poland sp. z o.o., Grodzisk Maz.	511,4 ^b	598,9	33,7	9,2
MCCain Poland sp. z o.o., Strzelin	253,3	271,5	15,3	10,7
Produkcja lodów	1 052,1	1 167,7	–	22,9
2 firmy z Listy 2000	142,0	344,4	29,5	142,9
Kilagro sp. z o.o., Dobroń	149,3 ^b	179,9	15,4	bd
Lodziarnie Firmowe sp. z o.o., Złotoryja	142,0	164,5	14,1	99,8
Produkcja pieczywa świeżego	6 540,5	7 161,6	–	23,7
2 firmy z Listy 2000	449,9	413,9	5,8	21,4
ZP Oskroba sp. z o.o., Celestynów	212,8	242,6	3,4	21,0
Lantmannen Unibake Poland sp. z o.o., Poznań	73,9 ^b	171,3	2,4	22,3
Przedsiębiorstwa wielobranżowe				
Grupa Unilever Polska SA Warszawa	3 423,5	3 423,5	–	20,2
Grupa Maspex Wadowice	2 644,3	2 913,0	–	bd

Objaśnienia: ^a Przedsiębiorstwa wielobranżowe mają różnorodną ofertę towarową firma Maspex – wody, soki i makarony, wobec czego nie ma możliwości podziału wartości sprzedaży na poszczególne grupy towarowe, czy branże, ^b Dane obliczone na podstawie wskaźnika dynamiki przychodów z 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy 2000 polskich przedsiębiorstw i eksporterów publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 3 grudnia 2013 r. i Listy 2000 polskich przedsiębiorstw publikowanej w „Rzeczpospolitej” z 24 października 2012 r. oraz niepublikowanych danych GUS.

sektora, tak jak w roku poprzednim. Prawie 19% rynku kontrolowały dwie firmy, w których obroty przekraczały 0,5 mld zł. Kolejne firmy miały sprzedaż o połowę niższą. W niektórych segmentach tego rynku liderzy kontrolują większość rynku danego produktu, np. Cereal Partners Toruń Pacific sp. z o.o. Toruń – płatki zbożowe.

W większości podmiotów tego przetwórstwa notowanych na Liście (z wyjątkiem dwóch) wystąpił spadek lub stabilizacja sprzedaży, ale przy obniżce obrotów całego sektora. Wszystkie firmy zbożowo-młynarskie z Listy miały w 2012 r. dodatni wynik finansowy, a suma ich zysku netto stanowiła prawie 2/3 wyniku finansowego całej branży. W rankingu eksporterów uplasowały się dwie firmy zbożowe (Cereal Partners Poland Toruń Pacific sp. z o.o. i Pepees SA GK Łomża), które na rynkach zagranicznych lokowały odpowiednio

Producenci słodyczy należą do grupy branż o wysokim udziale eksportu w produkcji sprzedanej. W rankingu eksporterów uplasowały się cztery firmy cukiernicze.

Przychody firm przetwórstwa zbóż z Listy stanowiły prawie 48% obrotów sektora, tak jak w roku poprzednim.

Wszystkie firmy rybne (z wyjątkiem dwóch) notowane na Liście charakteryzowały się przyrostem sprzedaży, ale w kilku z nich była ona wysoka, przy umiarkowanym tempie wzrostu obrotów całego sektora.

ponad 1/2 i 1/5 swojej sprzedaży, przy zdecydowanie mniejszym udziale eksportu całej branży w wartości sprzedaży.

W połowie firm zbożowych z Listy 2000 wskaźniki rentowności kapitału własnego były wysokie i przekraczały 10%. Niski wskaźnik ROE był tylko w trzech firmach, a w jednej nie był on podany. Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych zamieściła tylko jedna firma, której udział w inwestycjach całego sektora wyniósł około 10%.

PRODUKCJA PASZ

Udział piętnastu producentów pasz dla zwierząt hodowlanych lub karmy dla zwierząt domowych (w tym czterech debiutantów) w sprzedaży branży wyniósł 75% i był o 21 pkt% większy niż w roku poprzednim. Łączne ich obroty wyniosły 12,7 mld zł. Na rynku pasz funkcjonuje czterech dużych producentów, których sprzedaż przekracza 1 mld zł i kontrolują oni ponad połowę rynku.

W rankingu eksporterów uplasował się tylko jeden producent pasz (i jednocześnie słodocy), który 2/5 swojej sprzedaży lokował na rynkach zagranicznych. Na uwagę zasługuje wysoki wskaźnik ROE, który w firmach paszowych z Listy wyniósł prawie 19% i był wyższy (o ok. 5 pkt%) od średniej w branży. W ponad połowie firm rentowność kapitału znacząco przekraczała oprocentowanie obligacji czy lokat bankowych.

Dane o inwestycjach podały tylko dwie firmy paszowe notowane na Liście, które stanowiły 1/10 wydatków na majątek trwały w całej branży.

PRZEMYSŁ RYBNY

Wśród ośmiu przedsiębiorstw branży rybnej z Listy 2000 tylko jedna jest debiutantem, a pozostałe zajmują te same pozycje jak w rankingu z poprzedniej edycji. Łączna sprzedaż tych firm w 2012 r. wyniosła 3,1 mld zł i stanowiła prawie 44% obrotów sektora, tj. o 3 pkt% mniej niż przed rokiem. Udział pierwszych pięciu firm rybnych z Listy 2000 stanowił 35% sprzedaży branży. Przetwórstwo ryb jest działem przemysłu spożywczego o proeksportowej orientacji, lecz żadne przedsiębiorstwo tego sektora nie uplasowało się w rankingu eksporterów.

Wszystkie firmy rybne (z wyjątkiem dwóch) notowane na Liście charakteryzowały się przyrostem sprzedaży, ale w kilku z nich była ona wysoka, przy umiarkowanym tempie wzrostu obrotów całego sektora. Dwa przedsiębiorstwa rybne z Listy nie miały zdolności wypracowania zysków, a w pozostałych rentowność kapitału była stosunkowo duża.

Informacje o inwestycjach podała tylko jedna firma, a stanowiły one 8,5% wydatków na zakup majątku trwałego całego przetwórstwa ryb.

POZOSTAŁE BRANŻE przemysłu spożywczego

W części pozostałych branż przemysłu spożywczego na Liście 2000 uplasowało się mniej firm lub tylko pojedyncze

przedsiębiorstwa, lecz ich udział w rynku często był znaczący, z wyjątkiem branży piekarskiej. W takich sektorach jak piwowarski, olejarzski, cukrowniczy czy winiarski sprzedaż przedsiębiorstw z Listy obejmowała ponad 3/4 obrotów sektora, a około połowę sprzedaży branży generowały firmy z Listy 2000 produkujące napoje spirytusowe, koncentraty spożywcze, przetwory ziemniaczane, wyroby tytoniowe oraz przetwórstwo kawy i herbaty. Niewielki był natomiast udział takich firm w przychodach branży piekarskiej (6%) oraz w produkcji lodów (30%). W porównaniu z poprzednim rankingiem, znacząco zwiększyła się sprzedaż firm branży ziemniaczanej, cukrowniczej, winiarskiej, olejarzkiej oraz przetwórstwa herbaty i kawy, a bardzo duży wzrost obrotów wystąpił wśród producentów cukru i wyrobów tytoniowych. Na Liście 2000 uplasowały się także przedsiębiorstwa wielobranżowe (Grupa Unilever Polska SA Warszawa oraz Grupa Maspex Wadowice) produkujące m.in. koncentraty spożywcze, makarony, soki i napoje, przetwory zbożowe oraz słodycze.

Poziom koncentracji przemysłu mierzony udziałem trzech podmiotów w obrotach sektora wskazuje, że wysoki jest poziom konsolidacji branży winiarskiej, olejarzkiej, piwowarskiej, produkcji napojów bezalkoholowych, cukrowniczej, spirytusowej, przetwórstwa kawy i herbaty, tytoniowej oraz paszowej i koncentratów spożywczych. Duże jest nadal rozdrobnienie w branży mięsnej i owocowo-warzywnej, zbożowej, a także w rybnej.

Najwyższą pozycję na Liście 2000 spośród firm spożywczych zajęli producenci pasz oraz piwa, a wśród nich Cargill sp. z o.o., GK Żywiec SA oraz GK Kompania Piwowarska SA. Zbliżone przychody ze sprzedaży osiągnęła tylko GK Animex (3,8 mld zł) i przedsiębiorstwo wielobranżowe Unilever (3,4 mld zł). Kolejni pod względem wartości obrotów (3-3,2 mld zł) byli producenci mleka i jego przetworów, a w następnej kolejności (2-3 mld zł) słodocy, mięsa i jego przetworów, wyrobów tytoniowych, tłuszczów roślinnych, cukru, koncentratów spożywczych, piwa oraz następne przedsiębiorstwo wielobranżowe. Dwóch (z 31 firm i grup kapitałowych) dużych producentów żywności i napojów, których sprzedaż przekraczała 1 mld zł, miało ujemny wynik finansowy. Były to firmy produkujące napoje spirytusowe oraz przetwory mięsne. ■

Mgr J. Drożdż - Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa

LITERATURA:

- [1] Lista 2000 Polskich Przedsiębiorstw i Eksporterów. „Rzeczpospolita”, 3 grudnia 2013 r.
- [2] Mroczek R. (red.): 2012. Procesy dostosowawcze polskiego przemysłu spożywczego do zmieniającego się otoczenia rynkowego (2). Seria Program Wieloletni 2011-2014, nr 35, IERIGZ-PIB, Warszawa, s. 26-49.
- [3] Polskie Przedsiębiorstwa, Lista 2000. „Rzeczpospolita”, 24 października 2012 r.
- [4] Szczepaniak I. (red.): 2012. Monitoring i ocena konkurencyjności polskich producentów żywności (2). Seria „Program Wieloletni 2011-2014”. Raport nr 40. IERIGZ-PIB, Warszawa, s. 38-50 i 190.

CZYTELNIKU! Zamów PRENUMERATĘ

„Przemysłu Spożywczego” na 2014 r.

Najłatwiej przez nasz portal www.sigma-not.pl lub www.przemyslspozywczy.eu